

Bruxelles, 20. rujna 2023.
(OR. en)

13232/23

COMPET 899
IND 483
MI 765
BETREG 25
DIGIT 188
ECOFIN 903
EDUC 361
EMPL 447
FIN 939
FISC 201
MAP 49

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	13. rujna 2023.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2023) 535 final
Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Paket olakšica za MSP-ove

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2023) 535 final.

Priloženo: COM(2023) 535 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 12.9.2023.
COM(2023) 535 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Paket olakšica za MSP-ove

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA

Paket olakšica za MSP-ove

1. Mala poduzeća su važna

Mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) ključan su dio europske gospodarske i socijalne strukture. U Uniji posluje 24 milijuna MSP-ova, koji čine 99 % svih poduzeća u EU-u i osiguravaju dvije trećine radnih mjesta u privatnom sektoru¹ te su duboko ukorijenjeni u lokalne zajednice, posebice u ruralnim područjima². Ostvaruju više od polovine dodane vrijednosti u nefinancijskom poslovnom sektoru EU-a, a ujedno su i europsko plodno tlo za inovacije³, raznolikost i ravnopravnost⁴. MSP-ovi su ključni za zelenu i digitalnu tranziciju Europe⁵ i njezino dugoročno blagostanje.

Stoga su MSP-ovi konstanta u politici Komisije, osobito od pokretanja strategije za MSP-ove do 2020.⁶ U okviru tekućeg višegodišnjeg financijskog okvira (2021. – 2027.) i instrumenta NextGenerationEU⁷ Komisija očekuje da će se MSP-ovima staviti na raspolaganje više od 200 milijardi EUR u okviru različitih programa financiranja. Održivi oporavak i otpornost MSP-ova ključni su prioritet u razdoblju uzastopnih kriza. U okviru Mehanizma za oporavak i otpornost (RRF)⁸ MSP-ovima se pruža dosad nezabilježena potpora u iznosu do 45 milijardi EUR⁹, uz ukupno 65 milijardi EUR iz fondova kohezijske politike¹⁰. MSP-ovi su ujedno bili glavni korisnici Europskog instrumenta za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (SURE), namijenjenog zaštititi radnih mjesta i prihoda pogođenih pandemijom koronavirusa. Nadalje, interesi MSP-ova bili su u središtu privremenog okvira Komisije za državne potpore¹¹, kojim se državama članicama omogućuje da pruže potrebnu potporu poduzećima kojima je potrebna pomoć uz istodobno osiguravanje jednakog postupanja i ograničavanje neopravdanog narušavanja tržišnog natjecanja koje bi ugrozilo jedinstveno tržište.

¹ Pregled uspješnosti MSP-ova za 2023., https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_en.

² Flash Eurobarometer 486, MSP-ovi, *start-up* poduzeća, rastuća poduzeća i poduzetništvo, rujan 2020., <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2244>.

³ *Productivity in SMEs and large firms*, OECD, 2021., <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/54337c24-en/index.html?itemId=/content/component/54337c24-en>.

⁴ Flash Eurobarometer 486, MSP-ovi, *start-up* poduzeća, rastuća poduzeća i poduzetništvo, rujan 2020., <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2244>.

⁵ Otprilike 89 % MSP-ova već se nastoji učinkovitije koristiti resursima, Flash Eurobarometer 498, MSP-ovi, učinkovito korištenje resursa i zelena tržišta, ožujak 2022., <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2287>.

⁶ COM (2020) 103 final.

⁷ COM(2021) 250 final.

⁸ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/smart.html

⁹ RRF-ov pregled pokazatelja, metodologija označavanja stupova, „potpora MSP-ovima” kao primarno ili sekundarno područje politike.

¹⁰ To uključuje 43 milijarde EUR u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. i ukupno 22 milijarde EUR u okviru investicijskih inicijativa kohezijske politike kao odgovor na koronavirus i inicijative REACT-EU.

¹¹ Privremeni okvir za mjere državne potpore za COVID-19, Privremeni okvir Komisije za mjere državne potpore u kriznim situacijama za potporu gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu; izmijenjena opća pravila o skupnom izuzeću (Uredba Komisije (EU) 2023/1315; predložena revizija Uredbe o *de minimis* potpori, https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2022-de-minimis_en.

Niz mjera pomogao je europskim MSP-ovima da iskoriste nove tržišne mogućnosti koje nude zelena i digitalna tranzicija te međusektorska i prekogranična suradnja. Od uvođenja 150 centara za digitalne inovacije širom kontinenta do uvođenja mreže savjetnika za održivost za MSP-ove¹²; od pokretanja tranzicijskih putova za europske industrijske ekosustave¹³ do reforme modela tržišta električne energije¹⁴; od pomaganja MSP-ovima u pristupu podacima pod pravednim uvjetima¹⁵ do mobilizacije rizičnog kapitala za novoosnovana poduzeća i MSP-ove u strateškim područjima kao što je svemir¹⁶ te od jačanja internacionalizacije¹⁷ i trgovine¹⁸, povećanja poslovnih prilika u okviru inicijative Global Gateway¹⁹ do zaštite imovine intelektualnog vlasništva²⁰ – potrebe MSP-ova bile su na samom vrhu prioriteta u radu Komisije.

Međutim, MSP-ovi se suočavaju s velikim nesigurnostima, ograničenjima ponude, manjkom radne snage u uvjetima tržišnog natjecanja koje nije uvijek pošteno. MSP-ovima poslovanje još više otežavaju nestabilnost i nepredvidljivost u trenutačnoj gospodarskoj klimi. U nekim razdobljima 2021. i 2022. imali su poteškoća sa zapošljavanjem novog osoblja kako bi se zadovoljio snažan oporavak potražnje. Osim toga, bili su suočeni s višim troškovima energije uzrokovanim ruskim agresivnim ratom protiv Ukrajine, a mala poduzeća dodatno je opteretilo brzo povećanje cijena sirovina. Sve veće kamatne stope također su otežale pristup MSP-ova financiranju.

Ti će se problemi vjerojatno nastaviti. Od ključne je važnosti da EU i države članice nastave neumorno podupirati MSP-ove, pomognu im da konsolidiraju svoj oporavak i iskoriste njihov puni potencijal kako bi svi oni, od malih trgovina i obiteljskih hotela do novoosnovanih poduzeća u području tehnologije, mogli nastaviti doprinositi dugoročnom blagostanju Europe.

Ovim paketom olakšica za MSP-ove Komisija nastoji pružiti kratkoročnu pomoć, povećati dugoročnu konkurentnost i otpornost MSP-ova te poticati pravedno poslovno okruženje koje pogoduje MSP-ovima. On uključuje:

- prijedlog uredbe o suzbijanju zakašnjelog plaćanja,
- prijedlog direktive o pojednostavljenju poreza za MSP-ove,

¹² Unutar Europske poduzetničke mreže

¹³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/transition-pathways_en.

¹⁴ COM(2023) 148 final. Prijedlogom bi se državama članicama omogućilo da kontrole cijena primjenjuju na MSP-ove i potrošače tijekom energetske krize.

¹⁵ COM(2022) 68 final.

¹⁶ Investicijski instrument inicijative CASSINI ulaže gotovo 700 milijuna EUR u fondove poduzetničkog kapitala koji ulažu u svemir, čime se mobilizira najmanje 1,5 milijardi EUR ukupnog rizičnog kapitala za novoosnovana poduzeća i MSP-ove.

¹⁷ MSP-ovi imaju koristi i od 1 milijarde EUR financijskih sredstava u okviru Programa jedinstvenog tržišta, namijenjenih za potporu jačanju konkurentnosti MSP-ova i njihovoj internacionalizaciji te usmjeravanju potpore za MSP-e preko posrednika za njih, primjerice putem Europske poduzetničke mreže i euroklastera (eng. Euroclusters), uz pomoć europske platforme za suradnju klastera.

¹⁸ Svi novi trgovinski sporazumi EU-a sadržavaju posebna poglavlja o MSP-ovima s odredbama koje im pomažu da razviju poslovanje sa stranim tržištima i na njima. Namjenski mehanizam za podnošenje pritužbi (<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/single-entry-point-0>) omogućuje MSP-ovima da prijavljuju prepreke pri pristupu stranim tržištima.

¹⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/global-gateway_hr.

²⁰ COM (2020) 760. Akcijski plan pomaže poduzećima, posebno MSP-ovima, da u najvećoj mogućoj mjeri iskoriste svoje izume i proizvode.

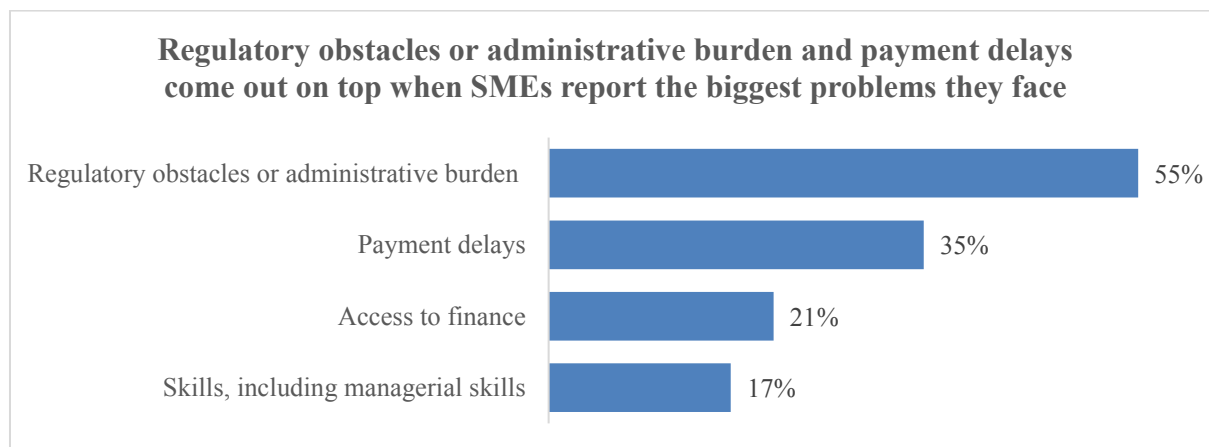
- niz **mjera** za olakšavanje poslovanja MSP-ova, poboljšanje pristupa financiranju i kvalificiranoj radnoj snazi te za potporu MSP-ovima tijekom njihova poslovnog ciklusa.

Komunikaciji je priloženo prvo izvješće o provedbi **jedinstvenog digitalnog pristupnika** i prvo preliminarno preispitivanje Uredbe o odnosima platformi i poduzeća²¹.

2. Izazovi: MSP-ovi i njihov održiv oporavak

Poslovni rezultati MSP-ova još se nisu vratili na stanje prije pandemije. Kad se prilagodi za inflaciju, predviđa se da će dodana vrijednost MSP-ova 2023. ostati 3,6 % ispod razine iz 2019. (u odnosu na 1,8 % za velika poduzeća), dok se broj zaposlenih u MSP-ovima jedva oporavio na stanje prije krize²². U realnim vrijednostima 2022. MSP-ovi su u 12 od 14 industrijskih ekosustava²³ imali smanjenje dodane vrijednosti, a za 2023. predviđa se smanjenje dodane vrijednosti za MSP-ove u svim ekosustavima.

Slika1: Ključni izazovi za MSP-ove; izvor: Flash Eurobarometar 486.

Administrativno opterećenje ili regulatorne prepreke među najvećim su problemima za 55 % MSP-ova²⁴. Predvidljivo regulatorno okruženje, dobro upravljanje i učinkovit institucionalni okvir pridonose povećanju konkurentnosti, postizanju pravednosti i olakšavanju situacije.

Zakašnjelo plaćanje s kojim se suočavaju MSP-ovi otežava konkurentnost, povećava nesigurnost, a u slučaju javne nabave odvraća od sudjelovanja. U svim pogođenim društvima povećavaju potrebu za obrtnim kapitalom i troškove financiranja, povećavaju troškove zbog vremena potrošenog na utjerivanje dugova te smanjuju mogućnost ulaganja.

²¹ Uredbom (EU) 2019/1150 utvrđuju se pravila za stvaranje pravednog, transparentnog i predvidljivog poslovnog okruženja, posebno za manja poduzeća i trgovce na internetskim platformama.

²² Pregled uspješnosti MSP-ova za 2023., https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_en.

²³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/transition-pathways_en

²⁴ Flash Eurobarometar 486, MSP-ovi, start-up poduzeća, rastuća poduzeća i poduzetništvo, rujan 2020., <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2244>.

Za **pristup financiranju** mala poduzeća moraju uložiti veći trud nego velika društva. MSP-ovi zbog veće nesigurnosti i viših troškova financiranja imaju manju mogućnost ulaganja. Krajem 2022. MSP-ovi su očekivali izvjesno smanjenje dostupnosti svih vrsta financiranja²⁵.

Dostupnost kvalificiranog osoblja ili iskusnih vođitelja nedavno je postala gorući problem za 27 % MSP-ova u EU-u²⁶, a 70 % njih prijavilo je povećanje troškova rada²⁷. Rezultati istraživanja Eurobarometra o vještinama²⁸ koji su objavljeni usporedno s ovom komunikacijom pokazuju da manjak vještina, osim što zbog njega propada trud uloženi u digitalizaciju (za 45 % MSP-ova) i ozelenjivanje (39 %), ujedno koči poslovne aktivnosti za 63 % MSP-ova.

Ti će izazovi biti u središtu mjera predstavljenih u ovom paketu olakšica za MSP-ove, kako je opisano u nastavku.

3. Olakšice za MSP-ove: Pomoć MSP-ovima u poslovanju u teškim vremenima

3.1. Olakšavanje situacije MSP-ovima

3.1.1. Pojednostavnjenje poreza

Poduzeća, pogotovo ona koja posluju preko granica, suočavaju se sa složenim situacijama i visokim troškovima usklađivanja jer moraju biti usklađena s različitim sustavima oporezivanja dobiti poduzeća kad posluju u više od jedne države članice. Stoga Komisija u okviru ovog paketa olakšica za MSP-ove predlaže znatno pojednostavnjenje u području izravnog oporezivanja za MSP-ove koji su ostvarili poreznu obvezu u drugoj državi članici na temelju trajnog poslovnog nastana. Tim MSP-ovima omogućit će se da izračunaju poreznu osnovicu na temelju trajnog poslovnog nastana u drugim državama članicama u skladu s pravilima države članice podrijetla u kojoj se nalazi njihovo registrirano sjedište i s kojima su većinom upoznati. Predviđena pravila posebno će koristiti MSP-ovima u ranoj fazi širenja na međunarodnoj razini. U procjeni učinka priloženoj prijedlogu procjenjuje se da bi se time troškovi ispunjavanja poreznih obveza MSP-ova mogli smanjiti za 32 %, što bi dovelo do ukupnih ušteda u iznosu do 3,4 milijarde EUR godišnje.

Osim toga, da bi se smanjilo opterećenje s kojim se mala poduzeća koja posluju preko granica suočavaju zbog PDV-a u EU-u, 1. siječnja 2025. na snagu će stupiti nova pravila o PDV-u²⁹. Mala poduzeća koja ispunjavaju uvjete moći će biti izuzeta od plaćanja PDV-a za isporuke robe i usluga u bilo kojoj drugoj državi članici uz državu članicu njihova poslovnog nastana.

Komisija:

- **mjera 1.:** predlaže direktivu o pojednostavnjenju poreza kojom bi se uspostavio porezni sustav za sjedišta za MSP-ove.

²⁵ Istraživanje o pristupu financiranju za poduzeća, SAFE, prosinac 2022., https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/data-and-surveys-safe_en.

²⁶ Isto.

²⁷ Isto.

²⁸ Flash Eurobarometar 529 o Europskoj godini vještina: Manjak vještina, strategije za zapošljavanje i zadržavanje radnika u malim i srednjim poduzećima (objavljeno u rujnu 2023.).

²⁹ Direktiva Vijeća (EU) 2020/285.

3.1.2. Bolja regulativa za MSP-ove

Komisija poduzima sve što je potrebno kako bi osigurala regulatorno okruženje pogodno za poslovanje koje pomaže MSP-ovima da budu produktivni, konkurentni i otporni. Komisija je 2021. dodatno ojačala test utjecaja zakonodavstva na MSP-ove, alata za analizu učinka prijedloga na MSP-ove, kako bi dodatno poboljšala svoju analizu i bolje izvješćivala o tim učincima³⁰. Test utjecaja zakonodavstva na MSP-ove sada se mora provoditi i o njemu se mora sustavnije izvješćivati u svim izvješćima o procjeni učinka, ako je to primjereno s obzirom na važnost inicijative za MSP-ove. Međutim, daljnje poboljšanje primjene testa utjecaja zakonodavstva na MSP-ove izvedivo je i nužno: Komisija će stoga poduzeti daljnje korake na temelju preporuka koje će platforma za propise primjerene budućnosti („Fit-for-Future”)³¹ objaviti do kraja 2023. o primjeni testa utjecaja zakonodavstva na MSP-ove kako bi se osigurala još detaljnija i dosljednija procjena učinaka njezinih zakonodavnih prijedloga na MSP-ove³².

80 % svih zakonodavnih inicijativa EU-a smatra se relevantnim za MSP-ove na temelju filtra za MSP-ove³³, alata koji se upotrebljava u ranim fazama donošenja politika i koji služi kao ključni dio testa za MSP-ove. Od siječnja 2022. tim se alatom u središte pozornosti stavljaju interesi MSP-ova, u bliskoj suradnji s izaslanicima za MSP-ove³⁴. To je od ožujka 2023. dodatno pojačano novom provjerom konkurentnosti, u okviru koje se na integrirani način izvješćuje u svim procjenama učinka na konkurentnost poduzeća, među ostalim na konkurentnost MSP-ova. Odbor za nadzor regulative, Komisijino neovisno nadzorno tijelo koje kontrolira kvalitetu nacрта procjena učinka i evaluacija, povećan je za dva člana te je ojačan kako bi se dodatno usmjerio na konkurentnost. Uz primjenu načela „jedan za jedan” i uključivanje dimenzije predviđanja u Komisijine procjene učinka i evaluacije, Odbor je sada dužan posvetiti posebnu pozornost učincima na konkurentnost. Pritom ocjenjuje kvalitetu procjena troškova i istražuje li se u izvješćima u dovoljnoj mjeri potencijal za pojednostavnjenje zakonodavstva i smanjenje nepotrebnog opterećenja za poduzeća i građane. Na svojem sljedećem godišnjem sastanku s nadzornim tijelima Odbor će produbiti raspravu o učincima na konkurentnost i učincima na MSP-ove te će razmjenjivati najbolje prakse s drugim nadzornim tijelima EU-a³⁵.

Komisija će imenovati posebnog izaslanika EU-a za MSP-ove koji će izravno izvješćivati predsjednicu te će izvješćivati povjerenika za unutarnje tržište o svim aktivnostima povezanim s MSP-ovima koje se provode u suradnji sa službama Glavne uprave za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo te male i srednje poduzetnike (GU GROW), koja će

³⁰ COM (2021) 219 final i https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en.

³¹ Platforma *Fit for Future* je stručna skupina na visokoj razini koja Komisiji pomaže da pojednostavni propise EU-a i smanji nepotrebne povezane troškove, https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f_hr.

³² To se nadovezuje i na prijedloge Konferencije o budućnosti Europe iz 2022. za povećanje konkurentnosti MSP-ova i jačanje testa za MSP-ove (prijedlozi 12., 17. i 35.).

³³ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/53934>

³⁴ Skupina stručnjaka na visokoj razini iz država članica koji savjetuju Komisiju o svim aspektima politike za MSP-ove, https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-envoys-network_en.

³⁵ Među njima su i članovi RegWatchEurope, koji obuhvaća nadzorna tijela Nizozemske, Finske, Švedske, Njemačke, Danske, Norveške, Češke i Ujedinjene Kraljevine.

podupirati rad izaslanika. Osim opsežnijeg zagovaranja i koordinacije unutar Komisije, s mrežom izaslanika za MSP-ove i izvan nje te na temelju prethodnog, izaslanik EU-a za MSP-ove ubuduće će moći sudjelovati u saslušanjima Odbora za nadzor regulative s glavnim upravama o inicijativama koje imaju velik učinak na MSP-ove. U tom kontekstu i ne dovodeći u pitanje funkcioniranje i neovisnost Odbora, izaslanik EU-a za MSP-ove moći će otvarati pitanja i informirati Odbor o znatnim negativnim učincima na MSP-ove, mogućim dodatnim mjerama za njihovo ublažavanje, pouzdanosti analiza troškova i koristi i analiza konkurentnosti te aktivnostima savjetovanja. Osim toga, na temelju filtra za MSP-ove, izaslanik EU-a za MSP-ove dostavit će Komisiji popis inicijativa koje najviše utječu na MSP-ove, za koje će Komisija provesti potpuni test za MSP-ove.

Iako sustav općenito ispunjava svoje ciljeve³⁶, Komisija nastoji dodatno smanjiti opterećenje uzrokovano zakonodavstvom EU-a. U svim se evaluacijama i revizijama zakonodavstva u okviru Programa za primjerenost i učinkovitost propisa (REFIT) sustavno traže mogućnosti smanjenja opterećenja. Platforma *Fit for Future* pridonosi tom procesu. Sveobuhvatnim se procjenama učinka jamči da koristi svih bitnih prijedloga nadmašuju troškove. Komisija je od siječnja 2022. na temelju svojeg pristupa „jedan za jedan” uvela ograničenje troškova kako bi osigurala nadoknadu administrativnih troškova u određenom području politike i kompenzaciju troškova prilagodbe u što većoj mjeri. U prvoj godini potpune provedbe pristupa zabilježeno je znatno smanjenje administrativnih troškova uz prijedloge kojima će se ostvariti neto uštede od 7,3 milijarde EUR³⁷. Komisija je u potpunosti predana ostvarivanju potencijala tog alata u nadolazećim godinama.

Kako bi se omogućio regulatorni okvir koji bi bio pogodniji za inovacije i prilagođeniji budućim potrebama³⁸, Komisija promiče upotrebu regulatornih izoliranih okruženja³⁹ u nizu inovativnih područja, kao što su umjetna inteligencija⁴⁰ i virtualni svjetovi⁴¹. Takvi bi se instrumenti trebali primjenjivati u širem smislu kako bi se poduzećima u EU-u, posebno MSP-ovima i novoosnovanim poduzećima, omogućilo eksperimentiranje s novim tehnologijama, praksama, uslugama, aplikacijama i poslovnim modelima u kontroliranom stvarnom okruženju, posebno u slučajevima kada pravna nesigurnost ili regulatorne prepreke koče njihov razvoj.

Kako bi se pri pripremi novih zakonodavnih prijedloga više uzimali u obzir interesi MSP-ova, Komisija će sustavno razmatrati određene vrste odredbi koje pogoduju MSP-ovima. One uključuju, ako je to primjereno i opravdano:

- (1) mogućnost dopuštanja duljih prijelaznih razdoblja za MSP-ove kako bi se osigurala predvidljivost i olakšala usklađenost MSP-ova;
- (2) zahtjeve za posebne smjernice za MSP-ove koje trebaju pružiti Komisija i/ili države članice u pogledu provedbe predloženog zakonodavstva (npr. sažetak zakonodavstva, internetski materijali za osposobljavanje) kada je to potrebno;

³⁶ U OECD-ovom pregledu regulatorne politike za 2021. sustav bolje regulative Europske komisije ocijenjen je kao najnapredniji u savjetovanjima i evaluacijama dionika te treći najbolji u procjenama učinka.

³⁷ Godišnji pregled opterećenosti za 2022. – Napori Europske unije za pojednostavljenje zakonodavstva, rujan 2023.

³⁸ 2020/C 447/01.

³⁹ SWD (2023) 277 final.

⁴⁰ COM (2021) 206 final.

⁴¹ COM (2023) 442 final.

- (3) zahtjev da Komisija obrati posebnu pozornost na učinak delegiranih i provedbenih akata na MSP-ove, kojima se često definira razina troškova za MSP-ove, te da potakne dionike na pružanje povratnih informacija na portalu „Iznesite svoje mišljenje: može jednostavnije!”⁴²; ili
- (4) revizijsku klauzulu i klauzulu o vremenskom ograničenju valjanosti u sekundarnom zakonodavstvu tako da je vremenski raspored u skladu s postupkom *ex post* evaluacije kako bi se što više smanjili zahtjevi za izvješćivanje i obavila korisna procjena ispunjava li zakonodavstvo i dalje svoju svrhu i imaju li MSP-ovi koristi od njegovih odredbi;

Komisija će nastaviti poboljšavati svoje postupke za bolju regulativu, kao i vidljivost svojih aktivnosti za bolju regulativu koje su povezane s MSP-ovima i njihovom konkurentnošću kako bi bila sigurna da propisi i politike EU-a bolje odgovaraju MSP-ovima. Sve mjere predstavljene u ovoj Komunikaciji omogućit će joj da poboljša kvalitetu svojih procjena učinka zakonodavnih prijedloga na MSP-ove i primjenu načela „počnimo od malih”⁴³ u svim politikama EU-a.

Komisija ne djeluje izolirano, stoga je važna i predanost suzakonodavaca, nacionalnih i regionalnih tijela, koji djeluju u okviru svojih nadležnosti. Predloženim mjerama omogućit će se uključivanje dimenzije MSP-ova u međuinstitucijski zakonodavni postupak jer je zajednička odgovornost suzakonodavaca da osiguraju visoku kvalitetu prava EU-a na osnovi temeljite procjene učinaka. Nadalje, uloga država članica ključna je u osiguravanju da se nacionalnim zakonodavstvom, uključujući mjere kojima se prenosi pravo EU-a, podupire načelo „počnimo od malih” i da se smanji administrativno opterećenje za MSP-ove.

Naposljetku, izvršne agencije, decentralizirane agencije i druga tijela EU-a⁴⁴ trebali bi poticati provedbu politika EU-a koja pogoduje MSP-ovima, posebno putem službi za pomoć MSP-ovima ili kontaktnih točaka za MSP-ove, relevantnih smjernica za MSP-ove na svim jezicima EU-a ili internetskih alata prilagođenih MSP-ovima⁴⁵.

Komisija će:

- **mjera 2.:** sustavno razmatrati posebne odredbe koje pogoduju MSP-ovima u novim zakonodavnim prijedlozima, prema potrebi, koje su opravdane i u skladu s ciljevima politike Unije;
- **mjera 3.:** imenovati posebnog izaslanika EU-a za MSP-ove koji će Komisiji pružati smjernice i savjete o pitanjima povezanim s MSP-ovima te zagovarati njihove interese na vanjskoj razini. Izaslanik će izravno izvješćivati predsjednicu te će izvješćivati povjerenika za unutarnje tržište o svim aktivnostima povezanim s MSP-ovima koje se provode u suradnji sa službama Glavne uprave GROW, koja će podupirati rad izaslanika.
- **mjera 4.:** osigurati da izaslanik EU-a za MSP-ove sudjeluje na saslušanjima Odbora za nadzor regulative s glavnim upravama o inicijativama koje imaju velik učinak na MSP-

⁴² https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say-simplify_hr

⁴³ Načelo „počnimo od malih” definirano je u Aktu o malom poduzetništvu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52008DC0394> i dodatno razvijeno u reviziji Akta o malom poduzetništvu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52011DC0078>.

⁴⁴ Druga tijela koja su relevantna za MSP-ove kao što je Europski institut za inovacije i tehnologiju.

⁴⁵ Primjeri dobre prakse uključuju digitalni alat za procjenu rizika koji je razvila Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, procjenu razvijenosti kibersigurnosti za MSP-ove, alat Agencije Europske unije za kibersigurnost ili portal namijenjen poduzetnicima Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo.

ove;

- **mjera 5.:** u suradnji s Europskim parlamentom i Vijećem promicati provedbu procjene učinka predloženih znatnih izmjena prijedloga Komisije na MSP-ove i konkurentnost na licu mjesta tijekom suzakonodavnog postupka;
- **mjera 6.:** surađivati s izvršnim i decentraliziranim agencijama na utvrđivanju i promicanju dobrih praksi za potporu MSP-ovima kako bi se MSP-ovima olakšalo korištenje uslugama agencija;
- **mjera 7.:** surađivati s državama članicama na promicanju eksperimentiranja i inovacija za novoosnovana poduzeća putem regulatornih izoliranih okruženja.

3.1.3. Upotreba digitalnih tehnologija za smanjenje opterećenja i povećanje otpornosti

Povećana digitalizacija može znatno smanjiti opterećenje i troškove za MSP-ove. Jedinstveni digitalni pristupnik⁴⁶ jedinstvena je kontaktna točka za pouzdane administrativne i regulatorne informacije, internetske postupke i pomoć na svim razinama javne uprave. Pomaže MSP-ovima da bolje iskoriste prilike koje im nudi jedinstveno tržište i drastično smanjuje administrativno opterećenje koristeći se internetskim postupcima u ključnim područjima. Prvo izvješće o provedbi ciljeva održivog razvoja, predstavljeno u okviru paketa olakšica za MSP-ove, pokazuje da su ti ciljevi pomogli MSP-ovima u pristupu visokokvalitetnim informacijama o pravilima i postupcima primjenjivima na cijelom jedinstvenom tržištu, što je posebno korisno za mala poduzeća s ograničenim administrativnim kapacitetima.

Kako je navedeno u izvješću, Komisija surađuje s državama članicama na uspostavi internetskih postupaka i pokretanju tehničkog sustava prema načelu „samo jednom”, za koji se očekuje da će biti potpuno operativan do prosinca 2023. Time će se omogućiti prekogranična razmjena ključnih dokumenata među javnim tijelima, čime će se izbjeći potreba da MSP-ovi ponovno podnose dokumente u različitim državama članicama. Smanjit će se i troškovi slobodnog kretanja na jedinstvenom tržištu te administrativne poteškoće i prepreke bez nametanja dodatnih obveza poduzećima.

Primjer su problemi s kojim se suočavaju mnogi MSP-ovi u vezi s **prenosivim dokumentom A1** (kako bi se utvrdilo koje zakonodavstvo o socijalnoj sigurnosti obuhvaća nositelja). Od kraja ove godine tehnički sustav prema načelu „samo jednom” olakšat će opetovane zahtjeve za predodjenje dokumenta A1 i omogućiti primanje rezultata elektroničkim putem. Osim toga, u nedavnoj Komunikaciji Komisije o digitalizaciji u koordinaciji sustava socijalne sigurnosti predstavljene su daljnje mjere za olakšavanje interakcije između mobilnih građana i poduzeća koja posluju u inozemstvu, posebno MSP-ova, s nacionalnim tijelima u području socijalne sigurnosti, kao što je pilot-projekt **europske propusnice socijalne sigurnosti** u pogledu prenosivog dokumenta A1⁴⁷. Isto tako, u kontekstu inicijative za smanjenje i pojednostavnjenje izvješćivanja (odjeljak 3.1.4. u nastavku), stvaranjem **elektroničkog formata (e-izjava) za izjavu o upućivanju radnika** znatno će se smanjiti administrativno opterećenje i troškovi usklađivanja za poslodavce, kojima će se omogućiti upotreba pojednostavnjene izjave u jedinstvenom formatu na njihovu jeziku u svim državama članicama sudionicama.

⁴⁶ COM (2018)1724. Dostupno na internetskom portalu Vaša Europa: <https://europa.eu/youreurope/>.

⁴⁷ COM (2023) 501 final.

Nedavni prijedlog za daljnje proširenje upotrebe digitalnih alata i postupaka u pravu trgovačkih društava EU-a važan je korak naprijed u digitalizaciji prava trgovačkih društava, čime se MSP-ovima pomaže da posluju u EU-u⁴⁸. Time će se znatno smanjiti administrativno opterećenje za poduzeća, za oko 437 milijuna EUR godišnje, zahvaljujući potvrdi o podacima o trgovačkom društvu iz EU-a i primjeni načela „samo jednom” kada poduzeća osnivaju društva kćeri i podružnice u drugim državama članicama⁴⁹. Poduzeća mogu imati koristi i od toga da su njihovi podaci vidljivi putem sustava povezivanja poslovnih registara (BRIS)⁵⁰ na jedinstvenom tržištu. Osim toga, MSP-ovi pogođeni povredama prava EU-a mogu se osloniti na SOLVIT⁵¹ kako bi riješili sporove i dobili izvansudsku pravnu zaštitu.

Daljnja digitalizacija MSP-ova ključna je za njihovu konkurentnost, otpornost i sposobnost inovacija. Cilj je programa politike za digitalno desetljeće⁵² da više od 90 % MSP-ova do 2030. dosegne barem osnovnu razinu digitalnog intenziteta. Ključni instrument za potporu tom cilju su europski centri za digitalne inovacije, koji se sufinanciraju iz programa Digitalna Europa. Podupiru poduzeća, posebno MSP-ove, na njihovu putu digitalizacije. Na temelju procjene digitalne zrelosti MSP-ova (procjena digitalne zrelosti) europski centri za digitalne inovacije pružaju ciljanu pomoć, od tehničkog stručnog znanja i testiranja („testiranje prije ulaganja”) do inovacijskih usluga, kao što su financijsko savjetovanje, osposobljavanje i razvoj vještina. Trenutačno u 30 različitih europskih zemalja djeluje 151 europski centar za digitalne inovacije. Do kraja 2025. europski centri za digitalne inovacije trebali bi pomoći oko 100 000 poduzeća i subjekata iz javnog sektora u Europi. Sektorska postrojenja za testiranje i eksperimentiranje podupiru programere umjetne inteligencije u učinkovitijem uvođenju pouzdane umjetne inteligencije na tržište, čime se olakšava njezina primjena među malim poduzećima u Europi⁵³.

Komisija će:

- **mjera 8.:** do kraja 2023. pokrenuti tehnički sustav „samo jednom” u suradnji s državama članicama te dodatno proširiti područje primjene jedinstvenog digitalnog pristupnika kako bi se obuhvatili novi postupci, uzimajući u obzir potrebe MSP-ova.

3.1.4. Pojednostavnjeni postupci i zahtjevi za izvješćivanje

U kontekstu poboljšanja dugoročne konkurentnosti poduzeća⁵⁴ Komisija se zalaže za racionalizaciju zahtjeva za izvješćivanje koji proizlaze iz zakonodavstva EU-a kako bi se to opterećenje smanjilo za 25 % bez ugrožavanja povezanih ciljeva politike. Ta se ambicija odnosi na smanjenje regulatornog opterećenja za poduzeća svih veličina, ali je posebno važna za MSP-ove. Zahtjevi za izvješćivanje važni su za pravilno praćenje i provedbu zakonodavstva za mnoga poduzeća, a posebno za MSP-ove, no mogu biti opterećujući, uzrokovati troškove i utjecati na njihovu sposobnost rasta. Njihovo gomilanje tijekom

⁴⁸ COM (2023) 177 final.

⁴⁹ Vidjeti povezanu procjenu učinka, SWD(2023) 178 final.

⁵⁰ BRIS povezuje sve nacionalne registre i javno objavljuje informacije o 20 milijuna trgovačkih društava i podružnica.

⁵¹ https://ec.europa.eu/solvit/what-is-solvit/index_hr.htm; Komisija je u ožujku 2023. rješavanje najmanje 90 % predmeta podnesenih nacionalnim centrima SOLVIT-a u roku od 12 mjeseci u svakoj državi članici.

⁵² Odluka (EU) 2022/2481 o uspostavi programa politike za digitalno desetljeće do 2030.

⁵³ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/hr/activities/testing-and-experimentation-facilities>.

⁵⁴ COM(2023) 168 final

vremena može rezultirati suvišnim, dvostrukim ili zastarjelim obvezama, neučinkovitom učestalošću i vremenskim rasporedom ili neodgovarajućim metodama prikupljanja⁵⁵. U takvim slučajevima pojednostavnjenje obveza izvješćivanja ili odgovaranje na potrebe određenih skupina poduzeća, kao što su MSP-ovi, može biti prilika za smanjenje opterećenja poduzeća.

Komisija je od ožujka 2023. već predložila prve važne zakonodavne akte kojima se pojednostavnjuju obveze izvješćivanja⁵⁶, a dodatne mjere bit će predstavljene uz program rada Komisije. Konkretno, dobrovoljnom, jednostavnom i standardiziranom metodologijom za izvješćivanje o okolišnim, socijalnim i upravljačkim pitanjima smanjit će se opterećenje i olakšati pristup MSP-ova održivom financiranju (za više pojedinosti vidjeti odjeljak 3.2.4 u nastavku). Nadalje, prijedlog Komisije da se odgodi rok za donošenje europskih sektorskih standarda izvješćivanja o održivosti⁵⁷ koristit će poduzećima obuhvaćenima područjem primjene Direktive o korporativnom izvješćivanju o održivosti, uključujući MSP-ove uvrštene na burzu. To će im omogućiti da se usredotoče na provedbu prvog skupa standarda. Prilagodbama pragova kojima se definira MSP u skladu s Računovodstvenom direktivom smanjit će se broj poduzeća koja su trenutačno obuhvaćena područjem primjene zahtjeva za izvješćivanje o održivosti na temelju Direktive o korporativnom izvješćivanju o održivosti i Uredbe o taksonomiji⁵⁸.

Nadalje, u okviru za praćenje emisija stakleničkih plinova i izvješćivanje o njima, smanjenom učestalošću kojom subjekti u energetske sektoru, energetske intenzivnim industrijama i zrakoplovstvu moraju izvješćivati o poboljšanjima svojih metodologija smanjit će se opterećenje za poduzeća, a da se pritom ne utječe na učinkovitost praćenja. Osim toga, pojednostavnjenim obvezama izvješćivanja iz zakonodavstva EU-a o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova konsolidirat će se i smanjiti učestalost zahtjeva za izvješćivanje, a da se pritom ne utječe na transparentnost ili kvalitetu podataka.

U nadolazećim tjednima Komisija će sveobuhvatnije predstaviti mjere koje su donesene ili će se donijeti kako bi se racionalizirale obveze izvješćivanja za sva poduzeća. Komisija to namjerava učiniti važnom značajkom svojeg programa rada za 2024., koji će biti popraćen

⁵⁵ Ako su dobro osmišljeni, troškovi zahtjeva za izvješćivanje u velikoj se mjeri kompenziraju koristima koje donose, npr. praćenjem onečišćenja zraka ili nadziranjem financijskog sektora i održavanjem financijske stabilnosti. Takvi zahtjevi nisu samo obuhvaćeni primarnim zakonodavstvom nego i provedbenim ili delegiranim aktima, pa čak i operativnim mehanizmima.

⁵⁶ Preispitivanje okvira EU-a za krizno upravljanje bankovnim sektorom i osiguranje depozita; provedbeni tehnički standardi o izvješćivanju i objavljivanju društava za osiguranje i reosiguranje, Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici, revizija gospodarskog upravljanja – pojednostavnjenje izvješćivanja, Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o deterdžentima i površinski aktivnim tvarima, Carinski zakonik Unije, opći farmaceutski pravni okvir, nekoliko inicijativa koje su u fazi pripreme ili su predložene i odnose se na područje prometa, kao što su Direktiva o kombiniranom prijevozu, usklađeni pravni okvir za željeznički kapacitet i upravljanje prometom te ukidanje željezničkih teretnih koridora kao dio paketa o ekologizaciji prijevoza tereta, revizije Direktive o masama i dimenzijama (vidjeti paket o ekologizaciji prijevoza tereta) te direktiva o nadzoru države luke itd.

⁵⁷ Prvim skupom europskih standarda izvješćivanja o održivosti (COM(2023) 5303 final) znatno je smanjeno opterećenje u pogledu izvješćivanja u usporedbi s tehničkim savjetima koje je dostavio EFRAG. Komisija je proširila načelo izvješćivanja samo o bitnim informacijama, uvela je niz postupnih uvođenja i određene zahtjeve za objavljivanje učinila dobrovoljnim.

⁵⁸ Članak 8. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

paketom prijedloga i planiranim evaluacijama. **Taj će se rad sistematizirati do kraja 2023.** za nadolazeće cikluse:

- uspostavom standardiziranih načina za prikaz zahtjeva za izvješćivanje u postojećem zakonodavstvu ili administrativnim aranžmanima te u novim prijedlozima u svim službama Komisije;
- utvrđivanjem prioriternih područja u suradnji s reprezentativnim skupom poduzeća, sektorskih udruženja i nacionalnih tijela (koja često služe kao sučelje za takvo prijavljivanje);
- svaka služba Komisije priprema ciljne planove racionalizacije za 2024. i nakon toga.

Doprinos MSP-ova i drugih dionika ima važnu ulogu u osiguravanju uspjeha tog sveukupnog smanjenja opterećenja. Portal „Iznesite svoje mišljenje: može jednostavnije!” omogućuje prikupljanje njihovih doprinosa o obvezama izvješćivanja. Platforma Fit for Future također je pozvana da obrati posebnu pozornost na obveze izvješćivanja te da u svojem godišnjem programu rada za 2024. posveti jedno ili više mišljenja o tom pitanju.

Komisija će:

- **mjera 9.:** u listopadu 2023. predstaviti sljedeći skup prijedloga za racionalizaciju zahtjeva za izvješćivanje uz program rada, uključujući prethodno navedene mjere, kao dio sustavnog i ponavljajućeg ciklusa kako bi se ispunio cilj smanjenja izvješćivanja od 25 %.

3.2. Poboljšanje likvidnosti i pristupa financiranju

3.2.1. Rješavanje problema zakašnjelog plaćanja

Zakašnjelo plaćanje računa utječe na poduzeća iz svih sektora u svim državama članicama EU-a. Posebno negativno utječe na MSP-ove jer se oni oslanjaju na redovite i predvidljive novčane tokove⁵⁹ te imaju ograničeniji pristup likvidnosti od velikih poduzeća. MSP-ovi kojima kasni uplata nastali manjak likvidnosti moraju pokriti kratkoročnim zajmovima, što povećava njihove troškove financiranja. Smanjenje slučajeva zakašnjelog plaćanja ključan je element kako bi se MSP-ovima osigurala prijeko potrebna likvidnost za ulaganje u inovacije ili prijenos smanjenja troškova na potrošače⁶⁰.

Stoga Komisija u okviru ovog paketa olakšica za MSP-ove predlaže reviziju pravila o zakašnjelom plaćanju kojom bi se postojeća Direktiva o kašnjenju u plaćanju zamijenila uredbom s obvezujućim maksimalnim rokovima za plaćanja od 30 dana za sve poslovne transakcije. Na temelju te uredbe automatski će se plaćati naknade i kamate u slučaju zakašnjelih plaćanja, a nove mjere bit će popraćene strogim provedbenim okvirom. Poduzeća će ujedno lakše ostvarivati svoja prava jer će im se smanjiti opterećenje i olakšati pristup učinkovitoj pravnoj zaštiti u vidu posredovanja.

Imajući na umu da jedan dan zakašnjenja iznosi 158 milijuna EUR dodatnih financijskih troškova za europska poduzeća, cilj je novih pravila za 35 % smanjiti slučajeve zakašnjelog plaćanja. Nadalje, znatno će se smanjiti vrijeme koje poduzeća troše na utjerivanje dugova,

⁵⁹ Za više pojedinosti vidjeti izvješće o procjeni učinka zakašnjelog plaćanja, koje je objavljeno usporedno s ovom Komunikacijom.

⁶⁰ Imajući to na umu, Komisija je nedavno pokrenula nekoliko postupaka zbog povrede u području zakašnjelog plaćanja, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/inf_23_1808.

čime će se europskim poduzećima uštedjeti 340 milijuna radnih sati, što je jednako iznosu od 8,7 milijardi EUR. Osim izravnih novčanih koristi, time bi se trebala pravednije raspodijeliti likvidnost u gospodarstvu i smanjiti ovisnost MSP-ova o vanjskom financiranju.

Za preispitivanje je odabrana uredba kojom se postojeća Direktiva o kašnjenju u plaćanju stavlja izvan snage i zamjenjuje. Uredba ima brojne prednosti, posebno u pogledu potrebe za rješavanjem prekograničnog aspekta zakašnjelog plaćanja. Omogućuje uvođenje istih rješenja u cijelom EU-u u pogledu ključnih aspekata, kao što su maksimalni rok za plaćanje i postupke provjere, stopa zateznih kamata i iznos fiksne naknade. S druge strane, države članice moći će donijeti strože odredbe o određenim aspektima.

Komisija:

- **mjera 10.:** predlaže novu Uredbu o suzbijanju zakašnjelog plaćanja, kojom bi se znatno ojačala pravila EU-a za borbu protiv zakašnjelog plaćanja u poslovnim transakcijama.

3.2.2. Iskorištavanje punog potencijala koji programi EU-a nude MSP-ovima

Uz potporu MSP-ovima za koju se očekuje da će do 2027. dosegnuti više od 200 milijardi EUR u okviru EU-ovih programa financiranja⁶¹, MSP-ovi imaju pristup širokom rasponu financijske potpore. Uvedeno je nekoliko mjera kako bi se otklonile sve veće poteškoće MSP-ova u pristupu financiranju⁶², počevši od sastavnice programa InvestEU koja se odnosi na MSP-ove⁶³, kojima se MSP-ovima osigurava bolji pristup financiranju uz povoljnije uvjete. Sastavnica za MSP-ove također pomaže MSP-ovima da se prilagode održivim poslovnim praksama te se njome financiraju novoosnovana poduzeća koja razvijaju nove tehnologije za održivost.

Sastavnica programa InvestEU za MSP-ove imat će znatnu ulogu u pružanju potpore europskim MSP-ovima zaduživanjem i vlasničkim kapitalom u narednim godinama. Banke, jamstvene institucije i drugi financijski posrednici pokazali su iznimnu potražnju podnošenjem zahtjeva Europskom investicijskom fondu (EIF), čime su zatražili trostruko veći

⁶¹To bi uključivalo financiranje dostupno MSP-ovima putem sljedećih instrumenata (procjene službi Komisije): InvestEU (6,9 milijardi EUR iz namjenske sastavnice za MSP-ove i dodatnih 0,82 milijarde EUR u okviru sastavnice za socijalna ulaganja i vještine, Mehanizma za oporavak i otpornost (45,2 milijarde EUR), EIC-a (10 milijardi EUR), instrumenta Cassini (0,7 milijardi EUR), stupa za MSP-ove Programa jedinstvenog tržišta (1 milijarda EUR), Fonda za MSP-ove koji se bave intelektualnim vlasništvom (0,08 milijardi EUR), programa Digitalna Europa (0,7 milijardi EUR), Europskog fonda za obranu (više od 0,2 milijarde EUR), Europskog svemirskog programa (1 milijarda EUR), programa za sigurnu povezivost – IRIS2 (0,72 milijarde EUR), Obzora Europa (15 milijardi EUR), Fonda za pravednu tranziciju (4,8 milijardi EUR), programa Kreativna Europa (2,3 milijarde EUR), Europskog fonda za regionalni razvoj (38,71 milijarda EUR), investicijskih inicijativa kohezijske politike kao odgovor na koronavirus i inicijative REACT-EU (22 milijarde EUR), Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (30 milijardi EUR), Kohezijskog fonda (0,05 milijardi EUR), Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (2,52 milijarde EUR), programa LIFE (0,13 milijardi EUR), instrumenta za povezivanje Europe (0,2 milijarde EUR), Inovacijskog fonda (0,17 milijardi EUR), Europskog socijalnog fonda plus (0,82 milijarde EUR), Novog europskog programa za inovacije u području pristupa financiranju (45 milijardi EUR) za novoosnovana poduzeća za komercijalizaciju tehnoloških i znanstvenih inovacija, MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.

⁶² Od različitih financijskih instrumenata dostupnih MSP-ovima tijekom prethodnog višegodišnjeg financijskog okvira (2014. – 2020.) samo je instrument COSME-a za kreditna jamstva potaknuo financiranje u iznosu od 68 milijardi EUR za gotovo 900 000 MSP-ova, čime se pridonijelo otvaranju ili zadržavanju više od četiri milijuna radnih mjesta.

⁶³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/investeu/investeu-fund-sme-window_en

ukupni kapacitet dodijeljen jamstvima za razdoblje 2021. – 2027. Tržišna potražnja za vlasničkim ulaganjima već je dosegla puni kapacitet za razdoblje 2021.–2027. u brojnim tematskim područjima, uključujući čistu tehnologiju, biološke znanosti, digitalnu transformaciju i socijalno poduzetništvo. Očekuje se da EIF od 2025. neće moći sklopiti nove sporazume o jamstvu s financijskim posrednicima zbog prekomjernog broja prijava za sastavnicu za MSP-ove programa InvestEU jer će se dotad potrošiti sva sredstva namijenjena jamstvima.

Komisija je u okviru Platforme za strateške tehnologije za Europu (STEP)⁶⁴ predložila povećanje dostupnog jamstva EU-a za 7,5 milijardi EUR putem namjenske sastavnice programa InvestEU. Kad su zakonodavci odobre STEP, Komisija će na dobrobit MSP-ova težiti brzom provedbi dodatnih sredstava dodijeljenih programu InvestEU.

Države članice mogu imati ključnu ulogu dodjelom dodatnih sredstava programu InvestEU iz Mehanizma za oporavak i otpornost (RRF) ili iz nacionalnih proračuna te iskoristiti postojeće mogućnosti prijenosa u okviru fondova s podijeljenim upravljanjem, kako bi potaknule ulaganja u svojoj zemlji.

U kontekstu prijedloga STEP-a Komisija je predstavila nekoliko načina kako bi se državama članicama olakšala upotreba takvih sredstava i povećao iznos financiranja MSP-ova uz potporu programa InvestEU, posebno pojašnjenjem aspekata državnih potpora u pogledu svih prijenosa sredstava te primjenom aspekata „ne nanosi bitnu štetu”⁶⁵.

Ako država članica odluči dodijeliti sredstva nacionalnom odjelu programa InvestEU za provedbu postojećeg financijskog proizvoda programa InvestEU koji je za odjeljak EU-a razvila međunarodna financijska institucija kao partner u provedbi, kao što su Grupa EIB-a ili Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD), to samo po sebi ne podrazumijeva državnu potporu, kako je Komisija dodatno objasnila u prijedlogu STEP-a⁶⁶. Takvi mogući prijenosi sredstava (iz podijeljenog upravljanja, Mehanizma za oporavak i otpornost ili nacionalnih proračuna) stoga su brz, jednostavan i neobvezan mehanizam dostupan državama članicama za usmjeravanje prijeko potrebnog financiranja prema MSP-ovima bez tereta izvješćivanja koja nadilaze zahtjeve iz programa InvestEU. Do danas je nekoliko država članica iskoristilo tu mogućnost prijenosa. S obzirom na veliku potražnju na tržištu, države članice koje još nisu dale svoj doprinos potiču se da to učine putem nacionalnog odjela programa InvestEU kako bi se poduprla provedba financijskih proizvoda za MSP-ove u njihovoj državi. Komisija će zajedno s mrežom izaslanika za MSP-ove pratiti napredak provedbe u okviru sastavnice za MSP-ove.

Nadalje, države članice i regije mogu uspostaviti financijske instrumente koji se sufinanciraju iz programa EU-a s podijeljenim upravljanjem kako bi se sredstva EU-a usmjerila u razne financijske proizvode, uključujući zajmove, jamstva, vlasnički kapital i druge mehanizme za preuzimanje rizika. Takvom se potporom može izravno pomoći MSP-ovima. Kako bi se olakšao taj proces, Komisijina platforma Fi-compass⁶⁷ pruža resurse, uključujući opće informacije, smjernice, praktične alate i mogućnosti za učenje, kojima se

⁶⁴ COM (2023) 335 final.

⁶⁵ Izmjenom tehničkih smjernica o primjeni načela „ne nanosi bitnu štetu” na temelju Uredbe (EU) 2021/241. Time će se olakšati i dodjela sredstava fondu InvestEU iz Mehanizma za oporavak i otpornost.

⁶⁶ Time se ne dovodi u pitanje obveza da financijski instrumenti i proračunska jamstva EU-a budu usklađeni s pravilima o državnim potporama u skladu s člankom 209. stavkom 2. točkom (c) Financijske uredbe.

⁶⁷ <https://www.fi-compass.eu>

upravljačka tijela usmjeravaju u upotrebi financijskih instrumenata u okviru svakog od fondova EU-a s podijeljenim upravljanjem.

Komisija će:

- **mjera 11.:** poticati države članice da putem relevantne upravljačke strukture programa InvestEU dodjeljuju dodatna sredstva nacionalnim odjeljcima programa InvestEU i olakšaju davanje doprinosa iz Mehanizma za oporavak i otpornost programu InvestEU pružanjem dodatnih smjernica o primjeni načela „ne nanosi bitnu štetu” do listopada 2023.

Agencije za kreditiranje izvoza imaju ključnu ulogu u podupiranju poduzeća u međunarodnoj trgovini. Počeo se primjenjivati usklađeniji pristup između izvoznih kredita država članica EU-a i financijskih instrumenata na razini EU-a te bi ga trebalo dodatno ojačati. Većina EU-ovih agencija za kreditiranje izvoza zbog ruskog agresivnog rata protiv Ukrajine obustavila je svoje pokriće rizika za Ukrajinu, što je negativno utjecalo na sposobnost trgovačkih društava iz EU-a da izvoze u Ukrajinu. Tijekom 2024. pilot-instrument u vrijednosti od otprilike 300 milijuna EUR u okviru sastavnice programa InvestEU za MSP-ove omogućit će agencijama za kreditiranje izvoza da nastave s poslovanjem koje uključuje Ukrajinu. Očekuje se da će pilot-instrument pridonijeti konkurentnosti europskih MSP-ova uspostavom snažnijih veza s Ukrajinom, čime će se omogućiti potpora za izvoz novih proizvoda u vrijednosti od nekoliko stotina milijuna EUR.

Komisija će:

- **mjera 12.:** surađivati s EIF-om na uspostavi pilot-instrumenta tijekom 2024. kako bi se agencijama za kreditiranje izvoza omogućilo da podupiru MSP-ove koji trguju s Ukrajinom.

U okviru šire inicijative za stvaranje unije tržišta kapitala⁶⁸, stvaranje rastućih tržišta MSP-ov, paneuropski fondovi rizičnog kapitala i skupno financiranje poboljšali su dostupnost financiranja za MSP-ove. Nedavnim političkim dogovorom o jedinstvenoj europskoj pristupnoj točki povećat će se vidljivost velikih i malih poduzeća, dok će revidirana pravila za uredbu o europskim fondovima za dugoročna ulaganja i alternativne investicijske fondove povećati sredstva dostupna MSP-ovima. Prijedlozima Akta o uvrštenju⁶⁹ nastoji se potaknuti pristup financiranju na javnim tržištima za poduzeća, uključujući MSP-ove, smanjenjem birokracije, pojednostavnjenjem pravila i omogućavanjem vlasnicima da zadrže ovlasti za donošenje odluka nakon uvrštenja svojih poduzeća na burzu. Održavanje visoke razine ambicije za prijedloge Akta o uvrštenju ključno je kako bi se osiguralo da se brzorastuća poduzeća nastave razvijati i stvarati radna mjesta u EU-u. Kako bi se MSP-ovima omogućio bolji pristup tržišno utemeljenim izvorima financiranja i vlasničkom kapitalu, bit će važno brzo donošenje zakonodavnih prijedloga u okviru Akcijskog plana za uniju tržišta kapitala iz 2020. i daljnje rasprave o budućem razvoju unije tržišta kapitala, posebno u okviru Euroskupine.

⁶⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_7348.

⁶⁹ COM (2022) 760 final.

Potporu MSP-ovima pruža i Europsko vijeće za inovacije (EIC), vodeći instrument EU-a za pružanje mješovitog financiranja (bespovratna sredstva i vlasnički ili kvazivlasnički kapital) brzorastućim novoosnovanim poduzećima i MSP-ovima koji donose revolucionarne inovacije. Fond EIC-a takvim poduzećima osigurava financiranje vlasničkim kapitalom u vrijednosti od 0,5 do 15 milijuna EUR, pri čemu se iskorištava proračun od 10 milijardi EUR za privlačenje 30 do 50 milijardi EUR od privatnih ulagača. Za poduzeća kojima su potrebni sljedeći krugovi financiranja ili veći iznosi ulaganja, Komisijinom prijedlogom STEP-a predviđa se dodatni proračun od 2,63 milijarde EUR, što bi Fondu EIC-a trebalo omogućiti da osigura dosad nezabilježena vlasnička ulaganja u vrijednosti od 15 do 50 milijuna EUR u tehnologije od strateške važnosti za Europu. Stvaranjem dodatnih privatnih ulaganja to bi moglo dovesti do nove potpore u obliku vlasničkog kapitala u iznosu od 13 milijardi EUR za MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije koji nisu prihvatljivi za bankovno financiranje.

Komisija će pomoći MSP-ovima i u provedbi mjera energetske učinkovitosti (od energetskih pregleda do tehnologija i osposobljavanja) stavljanjem na raspolaganje 10 milijuna EUR iz Programa jedinstvenog tržišta u okviru Europske poduzetničke mreže (EEN) putem otvorenih poziva.

3.2.3. Javna nabava

Lakši pristup tržištima javne nabave može pomoći MSP-ovima da iskoriste svoj potencijal uz pozitivan učinak na rast i gospodarski oporavak. Znatna dio javnih ulaganja troši se putem javne nabave, koja čini 14 % BDP-a EU-a. Međutim, MSP-ovi imaju poteškoća u pristupu javnoj nabavi. Komisija je predstavila inicijative kojima se trebao olakšati pristup poduzeća, uključujući MSP-e, javnoj nabavi u EU-u i izvan njegovih granica⁷⁰. Cilj je povećati udio malih i srednjih poduzeća u javnoj nabavi u skladu s njihovim ukupnim udjelom u gospodarstvu. Kako bi se povećalo sudjelovanje MSP-ova u javnoj nabavi, bit će važno promicati primjenu standardiziranih odredbi u dokumentaciji o nabavi, posebno za niskorizične ugovore ili ugovore male vrijednosti, čime će se MSP-ovima olakšati obrada natječajne dokumentacije. Trebalo bi promicati prakse kojima se povećava uključenost MSP-ova, kao što je primjena uvjeta prikladnih za MSP-ove (povoljnije financijske kvalifikacije i uvjeti plaćanja).

Komisija će:

- **mjera 13.:** promicati primjenu standardiziranih odredbi o javnoj nabavi i uvjeta prikladnih za MSP-ove kako bi se poboljšalo sudjelovanje MSP-ova u javnoj nabavi.

3.2.4. Olakšavanje pristupa održivom financiranju za MSP-ove

MSP-ovi imaju važnu ulogu u pomaganju Europi da ostvari svoje ciljeve klimatske neutralnosti i druge ciljeve u području zaštite okoliša⁷¹. Stoga je ključno prikupiti

⁷⁰ COM (2017) 572 final. Komisija je 2020. i 2021. objavila dvije studije o sudjelovanju MSP-ova u javnoj nabavi: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/eec8227c-ecc4-11ea-b3c6-01aa75ed71a1> i <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/46111/attachments/1/translations/en/renditions/native>. U 2023. objavljene su dvije brošure radi poticanja novoosnovanih poduzeća na sudjelovanje u javnoj nabavi: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/54254>, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/54276>.

⁷¹ Activity Report 2023 of the OECD Platform on Financing SMEs for Sustainability (6. stranica), <https://www.oecd.org/cfe/smes/SME%20activity-report-2023.pdf>.

financijska sredstva za prelazak MSP-ova na održivost uz istodobno smanjenje administrativnog opterećenja. Kako bi ostvarili svoj puni potencijal tijekom prelaska na održivo gospodarstvo, MSP-ovi trebaju 1. jednostavan i standardiziran okvir za izvješćivanje o okolišnim, socijalnim i upravljačkim pitanjima; i 2. financijske institucije koje ih podupiru u njihovim nastojanjima da prijeđu na održivo poslovanje.

Unatoč mjerama koje su već poduzete kako bi se odgovorilo na njihove potrebe⁷², MSP-ovima je i dalje teško dobiti financijska sredstva za svoje zelene projekte. MSP-ovi, uz iznimku uvrštenih MSP-ova, formalno ne podliježu zahtjevima okvira EU-a za održivo financiranje. Međutim, Komisija je svjesna da se ti MSP-ovi suočavaju sa sve većim zahtjevima njihovih financijskih partnera i partnera u lancu vrijednosti za informacijama o održivosti, često u nestandardiziranom obliku. U tom kontekstu Komisija prepoznaje zabrinutost MSP-ova zbog učinka tih novih pravila na izvješćivanje o održivosti.

Komisija poduzima mjere za rješavanje tih problema. Kao prvo, Komisija potiče⁷³ velika poduzeća i financijske posrednike na primjenu načela proporcionalnosti pri suradnji s MSP-ovima i na suzdržanost pri traženju informacija od MSP-ova partnera u lancu vrijednosti. Predlažu se i posebne smjernice, uključujući dobrovoljne alate kojima se MSP-ovi mogu koristiti za pristup financiranju tranzicije.

Nadalje, Europska savjetodavna skupina za financijsko izvještavanje (EFRAG) trenutačno razvija pojednostavnjene standarde izvješćivanja za MSP-ove uvrštene na burzu. Komisija će osigurati da su ti standardi za MSP-ove uvrštene na burzu razmjerni. Standardima će se ograničiti informacije o kojima su MSP-ovi uvršteni na burzu u području primjene direktive o korporativnom izvješćivanju o održivosti dužni izvješćivati. Tim će se standardima osigurati i pravno ograničenje informacija koje bi u skladu s europskim standardima izvješćivanja o održivosti velika poduzeća mogla biti dužna pribavljati od MSP-ova u svojem lancu vrijednosti, čime će se ograničiti učinci prelijevanja. To je važna zaštitna mjera iz direktive o korporativnom izvješćivanju o održivosti u svrhu ograničenja neizravnog učinka zahtjeva postavljenih velikim poduzećima o izvješćivanju u lancu vrijednosti na MSP-ove. Komisija će u tekućim pregovorima o Direktivi o dužnoj pažnji za održivo poslovanje nastojati osigurati da se te zaštitne mjere prenesu u tom kontekstu. Osim toga, EFRAG će razviti dobrovoljni standard za MSP-ove koji nisu uvršteni na burzu. MSP-ovi to mogu iskoristiti za standardizaciju informacija o održivosti koje žele objavljivati, stvarajući bolje mogućnosti za dobivanje zelenog financiranja i time olakšavajući prelazak na održivo gospodarstvo.

Alati prilagođeni korisnicima, informacije i razmjena znanja, u suradnji s dionicima iz industrije, pomoći će MSP-ovima da se bolje snalaze kad je riječ o okviru EU-a za održivo financiranje. Konkretno, pojednostavnjeni pristupi, razvijeni u suradnji s platformom za održivo financiranje, trebali bi omogućiti MSP-ovima koji nisu uvršteni na burzu da iskoriste taksonomiju.

Osim toga, financijske institucije trebaju podupirati MSP-ove u njihovim nastojanjima da prijeđu na održivo poslovanje. Za to je potrebna bolja integracija zelenog financiranja MSP-ova u poslovne modele banaka. Potrebno je definirati koncept zelenih kredita i postaviti

⁷² Nedavno u Komunikaciji Komisije „Okvir za održivo financiranje koji funkcionira u praksi” iz lipnja 2023., COM(2023) 317 final, u kojoj se posebno poziva na uključivost, upotrebljivost i proporcionalnost takvog okvira kako bi se MSP-ovima omogućilo prikupljanje financijskih sredstava za prelazak na održivost.

⁷³ Preporuka Komisije (EU) 2023/1425 za olakšavanje financiranja tranzicije prema održivom gospodarstvu

standarde za zelene kredite na razini EU-a kako bi se povećala njihova primjena. Uključivanje takvih kredita MSP-ovima u brojnik omjera zelene imovine banaka trebalo bi, na primjer, dati veću vidljivost zelenom kreditiranju MSP-ova i potaknuti financijske institucije da MSP-ovima osiguraju održivo financiranje.

Na temelju rezultata različitih tekućih studija Komisije o MSP-ovima i izvještaja o taksonomiji / održivom financiranju Komisija će:

- **mjera 14.:** osigurati da MSP-ovi imaju jednostavan i standardiziran okvir za izvješćivanje o okolišnim, socijalnim i upravljačkim pitanjima ograničavanjem rizika od prelijevanja zahtjeva za objavljivanje na neuvrštene MSP-ove u lancu vrijednosti poduzeća obuhvaćenih direktivom o korporativnom izvješćivanju o održivosti te osiguravanjem brze provedbe dobrovoljnih standarda za neuvrštene MSP-ove;
- **mjera 15.:** poticati financijske institucije da uključe zeleno financiranje MSP-ova u svoje poslovne modele na sljedeći način:
 - a. razvojem standarda ili definicije zelenih kredita, posebno za MSP-ove, na temelju očekivanih savjeta Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (EBA)⁷⁴;
 - b. procjenom prilagodbe omjera zelene imovine koja pogoduje MSP-ovima, što će se uzeti u obzir u budućem ažuriranju Delegiranog akta o obvezi objavljivanja informacija u skladu s taksonomijom EU-a.

3.3. Omogućivanje pristupa kvalificiranom osoblju

Tehnološki razvoj te globalni i demografski izazovi rezultiraju promjenama u načinu na koji MSP-ovi i njihovi radnici uče, sudjeluju u društvu i vode svoje svakodnevno poslovanje. Kako bi se mogli prilagoditi tim promjenama i postići otpornost te istodobno doprinositi društvu svojom produktivnošću i inovacijama, MSP-ovima je potreban pristup kvalificiranoj radnoj snazi.

Komisija se oslanja na Program vještina za Europu⁷⁵ kako bi pomogla državama članicama da osiguraju da 60 % svih radno sposobnih odraslih osoba svake godine sudjeluje u programima osposobljavanja, u skladu s ciljem utvrđenim u akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava⁷⁶. Europska godina vještina i dosad najveća financijska sredstva EU-a dostupna za razvoj vještina tijekom programskog razdoblja VFO-a 2021. – 2027., posebice procijenjenih 65 milijardi EUR iz Mehanizma za oporavak i otpornost i Europskog socijalnog fonda plus, ujedno su jedinstvena prilika za ubrzanje mjera koje mogu poboljšati pristup MSP-ova velikom i raznolikom skupu vještina, kao što su prijedlozi o digitalnom obrazovanju i vještinama⁷⁷. U tom će smislu pilot-projekt za europsku potvrdu za digitalne vještine⁷⁸, u suradnji s državama članicama i dionicima, doprinijeti povećanju transparentnosti i priznavanju digitalnih vještina, čime će se MSP-ovima olakšati pristup talentima koji su im potrebni za digitalnu tranziciju.

⁷⁴ Poziv Komisije na savjetovanje o zelenim kreditima i hipotekama, upućen EBA-i u studenome 2022.:

⁷⁵ COM (2020) 274 final.

⁷⁶ Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava, koji su 2020. podržali šefovi država i vlada, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1607&langId=hr>.

⁷⁷ COM (2023) 205 final i COM (2023) 206 final.

⁷⁸ <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan/action-9?>

U okviru modernizacije sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO)⁷⁹ EU podupire i centre strukovne izvrsnosti⁸⁰ s ciljem razvijanja ekosustava vještina, od napredne proizvodnje do umjetne inteligencije, vodne tehnologije i ekologizacije gradova. Oni blisko surađuju s poduzećima, uključujući MSP-ove, i doprinose regionalnom razvoju, poduzetništvu, inovacijama i strategijama pametne specijalizacije. Europski savez za naukovanje podupire promicanje većeg broja boljih naukovanja diljem EU-a jer su potrebni učinkoviti načini učenja kako bi se zadovoljile potrebe poduzeća, a posebno MSP-ova, za kvalificiranim radnicima.

U okviru Pakta EU-a za vještine⁸¹ 18 velikih partnerstava za vještine, koja obuhvaćaju sve industrijske ekosustave, rade na utvrđivanju potreba za vještinama i uvođenju osposobljavanja u poduzećima i njihovim lancima opskrbe radi usavršavanja i prekvalifikacije 10 milijuna radnika do 2030. MSP-ovi su izravno i aktivno uključeni u sva velika partnerstva za vještine, kao pojedinačni članovi i neizravno putem sektorskih mrežnih organizacija. Partnerstvo s drugim akterima, kao što su socijalni partneri, i mreže u okviru velikih partnerstava za vještine omogućuje im pristup programima osposobljavanja, sadržajima i materijalima koje inače često ne bi imali zbog svoje ograničene veličine i resursa.

Europska poduzetnička mreža ima važnu ulogu u pružanju osposobljavanja MSP-ovima kako bi im se pomoglo da ispunjavaju nove zahtjeve, iskoriste mogućnosti koje nude mjere kao što su Akt o industriji s nultom neto stopom emisija ili Akt o kritičnim sirovinama te kako bi se prilagodili posljedicama zelenog plana i zakonodavstva o održivosti, kao što je Direktiva o dužnoj pažnji za održivo poslovanje.

Poduzetničke vještine ključne su za pomoć postojećim poduzetnicima u razvoju poslovanja i za poticanje većeg broja ljudi da se u izboru karijere odluče za poduzetništvo. Kako bi osnažila žene da postanu poduzetnice, Komisija provodi aktivnosti informiranja u kombinaciji s osposobljavanjem, mentorstvom i podučavanjem te poboljšanjem pristupa poduzetnica financiranju i poslovnim mrežama. Na primjer, iz programa Erasmus za mlade poduzetnike⁸² pružena je potpora za više od 9 000 poduzetnica, a program Women TechEU⁸³ s proračunom većim od 10 milijuna EUR osigurava financijska sredstva za poduzeća koja su osnovala žene. Međutim, potreban je učiniti više kako bi se oslobodio puni poduzetnički potencijal žena, mladih i skupina kojima prijeti isključenost.

Naposljetku, MSP-ovima treba olakšati i postupke za privlačenje talenata iz inozemstva. Komisija će do kraja ove godine predložiti paket za maksimalno iskorištavanje potencijala mobilnosti talenata koji će uključivati zakonodavni prijedlog o uspostavi baze talenata EU-a i inicijativu za suradnju s državama članicama kako bi se olakšalo brže priznavanje stručnih kvalifikacija državljana trećih zemalja, među ostalim putem partnerstava s trećim zemljama, radi poboljšanja zapošljavanja i usklađivanja ponude i potražnje za poslom.

⁷⁹ Preporuka Vijeća 2020/C 417/01.

⁸⁰ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1501>.

⁸¹ Paktom se potiču i partnerstva na regionalnoj razini kako bi se pružila potpora usavršavanju i prekvalifikaciji radne snage, uključujući one u MSP-ovima. Prema rezultatima ankete, od njegova pokretanja 2020. zajedničkim naporima članova pakta obuhvaćeno je procijenjenih gotovo dva milijuna pojedinaca. Osim toga, članovi su uložili ukupno gotovo 160 milijuna EUR u aktivnosti usavršavanja i prekvalifikacije. https://pact-for-skills.ec.europa.eu/index_hr

⁸² <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>.

⁸³ https://eisma.ec.europa.eu/programmes/european-innovation-ecosystems/women-techeu_en.

Komisija će:

- **mjera 16.:** do četvrtog tromjesečja 2023. predstaviti prijedlog za uspostavu baze talenata EU-a i inicijativu za poboljšanje priznavanja kvalifikacija i vještina državljana trećih zemalja kako bi se riješio problem nedostatka vještina na tržištu rada EU-a;
- **mjera 17.:** surađivati sa skupinama čiji je neiskorišteni poduzetnički potencijal i dalje visok, kao što su žene, mladi i osobe s invaliditetom, putem kampanja informiranja, mentorstva i podučavanja.

3.4. Potpora MSP-ovima u cijelom životnom ciklusu poslovanja

3.4.1. Pokretanje novog poduzeća

Od revizije Akta o malom poduzetništvu⁸⁴ Komisija surađuje s državama članicama kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za pokretanje novih poduzeća. Inicijativa za novoosnovana i rastuća poduzeća iz 2016.⁸⁵ uključivala je niz mjera kako bi osnivanje i proširenje poslovanja u Europi postalo privlačnije poduzetnicima. Komisija također potiče države članice da potiču osnivanje novoosnovanih poduzeća provedbom načela i najboljih praksi navedenih u Deklaraciji o standardu izvrsnosti u okviru mreže EU Startup Nations⁸⁶, kao što su:

- olakšavanje osnivanja novih pravnih subjekata za novoosnovana poduzeća, na internetu i izvan njega, u minimalnom roku i uz minimalne troškove, uključujući mogućnost podnošenja na internetu administrativnih dokumenata za osnivanje start-up poduzeća ili društva kćeri u drugim državama članicama⁸⁷;
- uspostava ubrzanog postupka za novoosnovana poduzeća (uključujući korisničku podršku za pristup tržištu) putem internetske jedinstvene kontaktne točke koja pruža potpune informacije o nacionalnim administrativnim zahtjevima i mogućnostima financiranja, koja će biti povezana s jedinstvenim digitalnim pristupnikom;
- podupiranje raznolikosti i uključenosti, među ostalim u skladu s akcijskim planom za socijalnu ekonomiju⁸⁸.

3.4.2. Razvoj poslovanja

Mjerama iz ove Komunikacije MSP-ovima će se omogućiti da se natječu i rastu. MSP-ovi se trenutačno definiraju kao poduzeća s manje od 250 zaposlenika s godišnjim prometom do 50 milijuna EUR ili ukupnom bilancom do 43 milijuna EUR. Ti su pragovi utvrđeni 2003. Iako je dvadeset godina kasnije velika većina poduzeća i dalje obuhvaćena definicijom MSP-ova, neka poduzeća premašuju pragove definicije i postaju takozvana poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.

Komisija je 2021. evaluirala definiciju MSP-ova i zaključila da je i dalje relevantna (prosječni promet MSP-ova u EU-u ostao je znatno ispod praga)⁸⁹. Ta je evaluacija provedena

⁸⁴ COM (2011) 78 final.

⁸⁵ COM (2016) 733 final.

⁸⁶ <https://startupnationsstandard.eu/files/SNS-declaration.pdf>.

⁸⁷ U skladu s Direktivom (EU) 2019/1151 i prijedlogom COM(2023) 177 final.

⁸⁸ COM (2021) 778 final.

⁸⁹ Najnovija evaluacija COM SWD(2021) 280 final

na temelju podataka iz 2018. i nije mogla odražavati posljedice pandemije, rata u Ukrajini i energetske krize, koji su otada narušili gospodarstvo EU-a te su doveli do znatnog povećanja inflacije koja se tek postupno smanjuje. Nadalje, s obzirom na trenutačne i buduće gospodarske izazove, od digitalizacije do demografskih promjena, moglo bi biti primjereno dati veću važnost povećanju produktivnosti u posljednja dva desetljeća, uzimajući je u obzir pri definiranju gornjih granica statusa MSP-ova.

U evaluaciji iz 2021. prepoznata je i potreba da se „razmotre izazovi s kojima se poduzeća suočavaju nakon što premaše fazu MSP-ova”⁹⁰. Na primjer, moglo bi doći do učinka praga ako se sve koristi od različitih mjera u korist MSP-ova izgube u slučaju da rastuće poduzeće premaši jedan od tih parametara.

Nedavna studija Komisije pokazala je ključnu ulogu poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u gospodarstvu EU-a⁹¹: mala (250 – 499 zaposlenika) i velika poduzeća srednje tržišne kapitalizacije (500 – 1499 zaposlenika) zajedno čine više od 13 % ukupnih radnih mjesta u europskom nefinancijskom poslovnom sektoru. Udio poduzeća srednje tržišne kapitalizacije posebno je visok u industrijskim ekosustavima koji su ključni za konkurentnost i tehnološku suverenost EU-a: elektronika, zrakoplovna i obrambena industrija, energija, energetski intenzivne industrije i zdravstvo.

Dostupni su razni programi za rizično financiranje i proširenje koje je odobrila Europska komisija kako bi se podržao njihov dinamičan proces rasta i riješio problem manjka financijskih sredstava. Smjernice o državnim potporama za promicanje rizičnih financijskih ulaganja sadržavaju definiciju malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije kojima se pod određenim uvjetima omogućuje potpora. Komisija državama članicama omogućuje i pružanje potpore poduzećima srednje tržišne kapitalizacije na temelju privremenog okvira za državne potpore u kriznim situacijama i tranziciji⁹² ili revidirane Uredbe o općem skupnom izuzeću⁹³.

Mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije obično rastu brže, inovativnija su i bolje se prilagođavaju digitalizaciji od MSP-ova, ali se i dalje suočavaju s određenim izazovima kao što su nedostatak kvalificiranih zaposlenika ili administrativno opterećenje. Statistički podaci o malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije ograničeni su i nedostaje dosljedan pristup za potporu rastu malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.

Komisija će:

- **mjera 18.:** voditi računa o potrebama poduzeća koja premašuju pragove kojima se definira MSP te potrebama šireg raspona malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, te će **do kraja 2023.:**
 - a. analizirati učinke visoke inflacije i dugoročnih povećanja produktivnosti, kao i interakciju s mogućim dodatnim mjerama za poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, kako bi se, ako je to opravdano, povećali financijski pragovi postojeće definicije MSP-ova;

⁹⁰ SWD (2021) 280 final.

⁹¹ Study to map, measure and portray the EU mid-cap landscape (Studija za mapiranje, mjerenje i prikaz okruženja poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u EU-u), 2022., <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ad5fdad5-6a33-11ed-b14f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-277396461>.

⁹² COM (2023) 1711.

⁹³ Uredba Komisije (EU) 2023/1315

- b. razviti usklađenu definiciju malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije;
- c. **nakon toga** poduzeti mjere potrebne kako bi se revidirana definicija MSP-ova odrazila u relevantnim zakonodavnim aktima i
- d. izraditi skup podataka na temelju definicije malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i procijeniti moguće mjere za potporu tim poduzećima u njihovu rastu (uključujući potencijalnu primjenu u prilagođenom obliku određenih mjera kojima se prednost daje MSP-ovima).

3.4.3. *Prijenos poslovanja, sprječavanje nesolventnosti i pružanje druge prilike poduzetnicima*

Uspješni prijenosi poslovanja donose korist europskom gospodarstvu i njegovoj socijalnoj strukturi jer se izbjegava gubitak radnih mjesta i štiti gospodarska aktivnost. Preporuka Komisije o prijenosima poslovanja, koja se bavi ključnim pravnim, fiskalnim i administrativnim aspektima prijenosa poslovanja, i dalje je valjana⁹⁴. Komisija promiče najbolje prakse u prijenosu poslovanja koje su razvijene u okviru nekoliko projekata koje financira EU⁹⁵ ili su ih razvili drugi dionici koji djeluju u tom području. Komisija je 2021. provela studiju o poboljšanju baze dokaza o prijenosima poslovanja⁹⁶. Osim toga, Komisija je u svojem Prijedlogu preporuke Vijeća o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju⁹⁷ preporučila državama članicama da osiguraju okvir kojim se omogućuje prienos poslovanja zaposlenicima koji osnivaju radničke zadruge. S obzirom na važnost prijenosa poslovanja, Komisija je spremna razmotriti nedavne događaje u državama članicama.

Mentorska akademija za europsku inicijativu ranog upozoravanja⁹⁸ osmislit će internetski program učenja za mentore, koji će moći bolje podupirati poduzeća kojima prijeti nesolventnost i pomoći vlasnicima poduzeća da prebace svoje poslovanje na sljedeću generaciju.

Naposljetku, budući da oko 50 % novih poduzeća ne uspije u prvih pet godina⁹⁹, Komisijina politika u području nesolventnosti podupire poduzetnike koji su se suočili sa stečajem kako bi mogli brzo dobiti drugu priliku. Cilj je Direktive o restrukturiranju i nesolventnosti spriječiti stečaj i pomoći nesolventnim poduzećima da se oporave. Komisija će do sredine 2026. izvijestiti o njezinoj primjeni i učinku njezinih odredbi. Osim toga, Komisija je 2022. u okviru unije tržišta kapitala predložila Direktivu o usklađivanju određenih aspekata prava o nesolventnosti¹⁰⁰. Njezina je najinovativnija značajka uvođenje pojednostavnjenog, brzog i ekonomičnog postupka likvidacije za mikropoduzeća. Komisija potiče suzakonodavca da hitno ostvari napredak u vezi s tim prijedlogom. To je ključno za osiguravanje

⁹⁴ Direktiva 94/1069/EZ Komisija je, naime, predložila usmjerene porezne poticaje, kao što su uvjetno smanjenje nasljedstva i poreza na darove u obiteljskom nasljeđivanju, uvjetne odgode plaćanja poreza ili porezne olakšice za ponovno ulaganje, odnosno posebne porezne poticaje kako bi potaknula prienos trgovačkog društva na zaposlenike tako da porezi na prienos ne ugroze opstanak poduzeća.

⁹⁵ https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/supporting-entrepreneurship/transfer-businesses_en.

⁹⁶ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fdcae129-69bb-11eb-aeb5-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-190448642>.

⁹⁷ COM (2023) 316 final.

⁹⁸ <https://www.earlywarningeurope.eu/mentor-academy>.

⁹⁹ COM (2012) 795 final.

¹⁰⁰ COM (2022) 702 final.

učinkovitijih stečajnih postupaka, a time i sve većeg broja prekograničnih ulaganja, među ostalim za MSP-ove.

Komisija će:

- **mjera 19.:** do drugog tromjesečja 2024. procijeniti okvirne uvjete za prijenose poslovanja u državama članicama zajedno s mrežom izaslanika za MSP-ove.

4. Zaključci

MSP-ovi se i dalje nalaze u vrlo nesigurnom gospodarskom okruženju. Iako u padu, dugotrajna inflacija i dalje će negativno utjecati na ostvarivanje dodane vrijednosti i zapošljavanje, dok će geopolitička nesigurnost i dalje ugrožavati lance opskrbe.

Osim financijske potpore, uključujući golemu potporu Komisije u ukupnom iznosu od otprilike 200 milijardi EUR do 2027., potrebno je povećati političku potporu za MSP-ove na temelju mjera iznesenih u ovoj Komunikaciji. Sve te mjere odnose se na tri glavna operativna izazova za MSP-ove – administrativno opterećenje, financije i vještine – s ciljem postizanja vrlo konkretnih ciljeva: osiguravanje poticajnog regulatornog okvira, smanjenje zahtjeva za izvješćivanje, pojednostavnjenje poreza, poticanje likvidnosti, poboljšanje pristupa financiranju, pružanje odgovarajućih vještina MSP-ovima i pružanje potpore MSP-ovima tijekom njihova životnog ciklusa.

Kako se podsjeća u Komisijinoj strategiji za MSP-ove¹⁰¹, učinkovita pomoć i potpora MSP-ovima ovise o zajedničkim naporima i snažnom partnerstvu svih aktera – institucija EU-a, nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela, MSP-ova, velikih poduzeća, socijalnih partnera, civilnog društva i ulagača. Komisija posebno poziva države članice da primjenjuju načelo „počnimo od malih” na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Komisija će aktivirati sva moguća sredstva kako bi se olakšalo i pojednostavnilo poslovanje MSP-ova. Pružanje kratkoročne pomoći, postavljanje temelja za njihovu dugoročnu konkurentnost i otpornost te poticanje pravednog poslovnog okruženja koje pogoduje MSP-ovima u središtu su pristupa Komisije.

¹⁰¹ COM(2020) 103 final.